

RAZVOJ POLJOPRIVREDNE POLITIKE U EU PREDPRISTUPNIM ZEMLJAMA

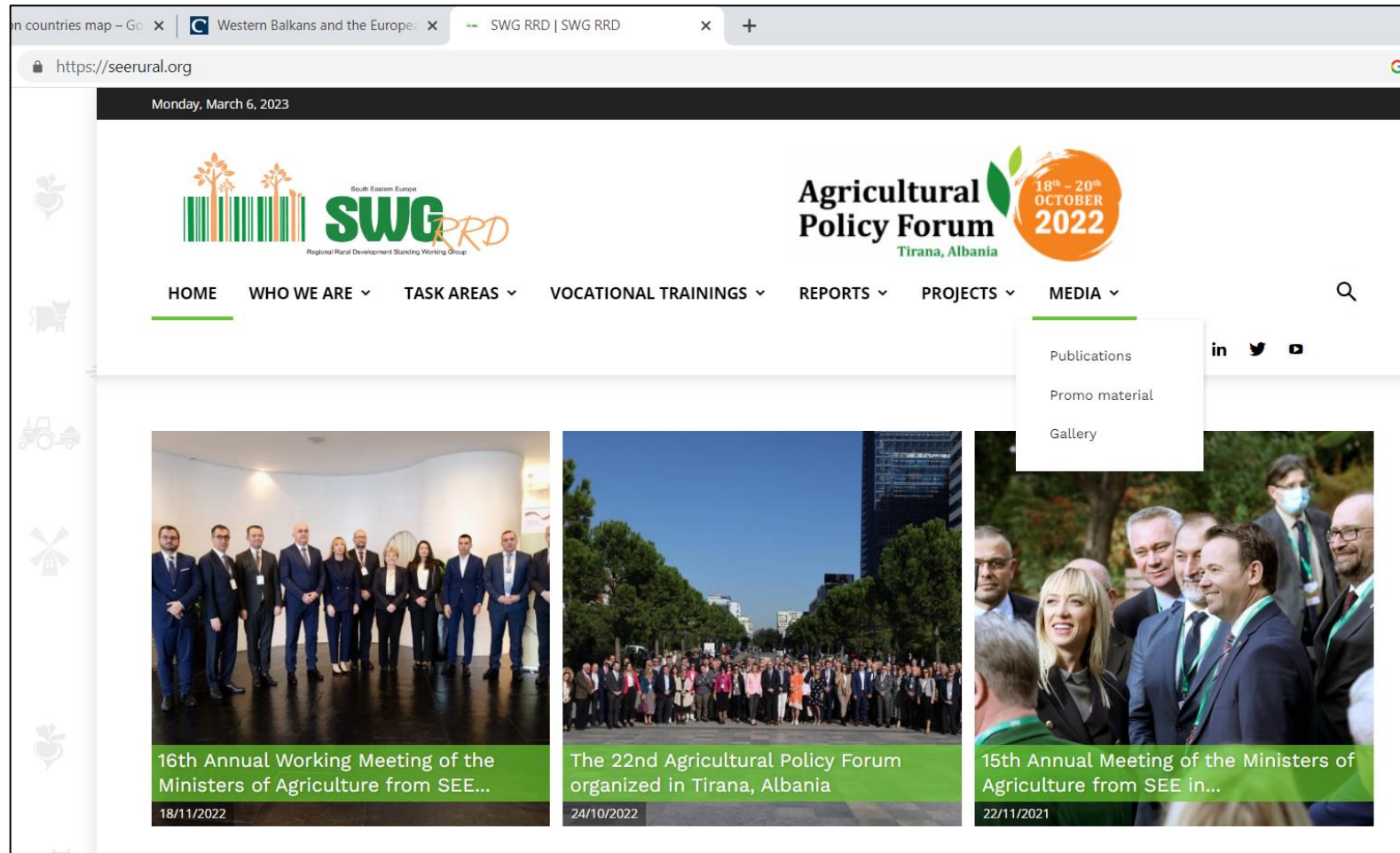
Željko Vaško

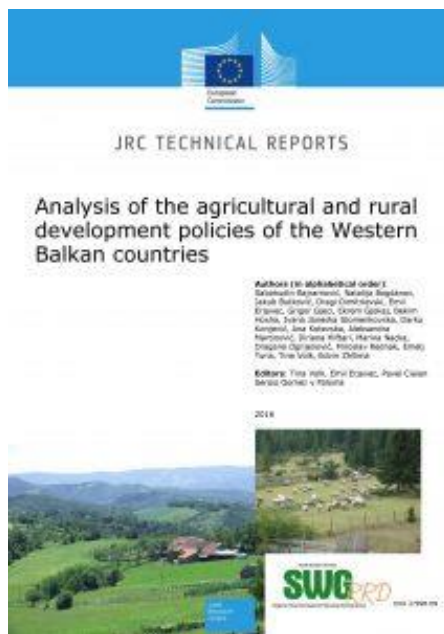
Banja Luka, 07. mart 2023. godine

- **SWG RRD** – Stalna radna grupa za regionalni ruralni razvoj u Jugoistočnoj Evropi.
- **Glavni cilj** – posredovanje u saradnji između ministarstava poljoprivrede i drugih učesnika na području poljoprivrede i ruralnog razvoja i podrška EU integracijama.

<https://seerural.org/publications/>

Razvoj poljoprivredne politike u EU predpristupnim zemljama

Uredinci:

Aleksandra Martinovska Stojcheska, Ana Kotevska, Charalambos Kasimis

Autori:

Sjeverna Makedonija: Aleksandra Martinovska Stojcheska, Ana Kotevska,
Ivana Janeska Stamenkovska, Dragi Dimitrievski,

Albanija: Edvin Zhllima,

Bosna i Hercegovina: Željko Vaško, Sabahudin Bajramović,

Kosovo*: Mihone Kerolli Mustafa,

CG: Milan Marković,

Srbija: Vlado Kovacević,

Turska: Ahmet Ali Koç, Ahmet Bayaner

Cilj i metodologija

- Poređenje poljoprivrednih politika između zemalja koje pristupaju EU i stepen njihove usklađenosti za EU zajedničkom poljoprivrednom politikom (ZAP).
- Fokus na razvoj u zadnje dvije godine - **2020 i 2021**
- Agricultural Policy Measures Classification (**APMC**) alat je korišten za klasifikaciju i obradu podataka o podsticajima.
- Metodologija je nastavak metodologije koju su razvili Volk (2010), Rednak, Volk i Erjavec (2013), Volk, Erjavec i Mortensen (2014), Volk i sar. (2016, 2017, 2019) i Erjavec i sar. (2021).
- Kombinacija da sistema klasifikacije mjera podrške: **EU pristupa** sa dva stuba podrške i **OECD pristupa** izračunavanju PSE, GSSE i CSE indikatora.

Na što se i kako troši agrarni budžet?

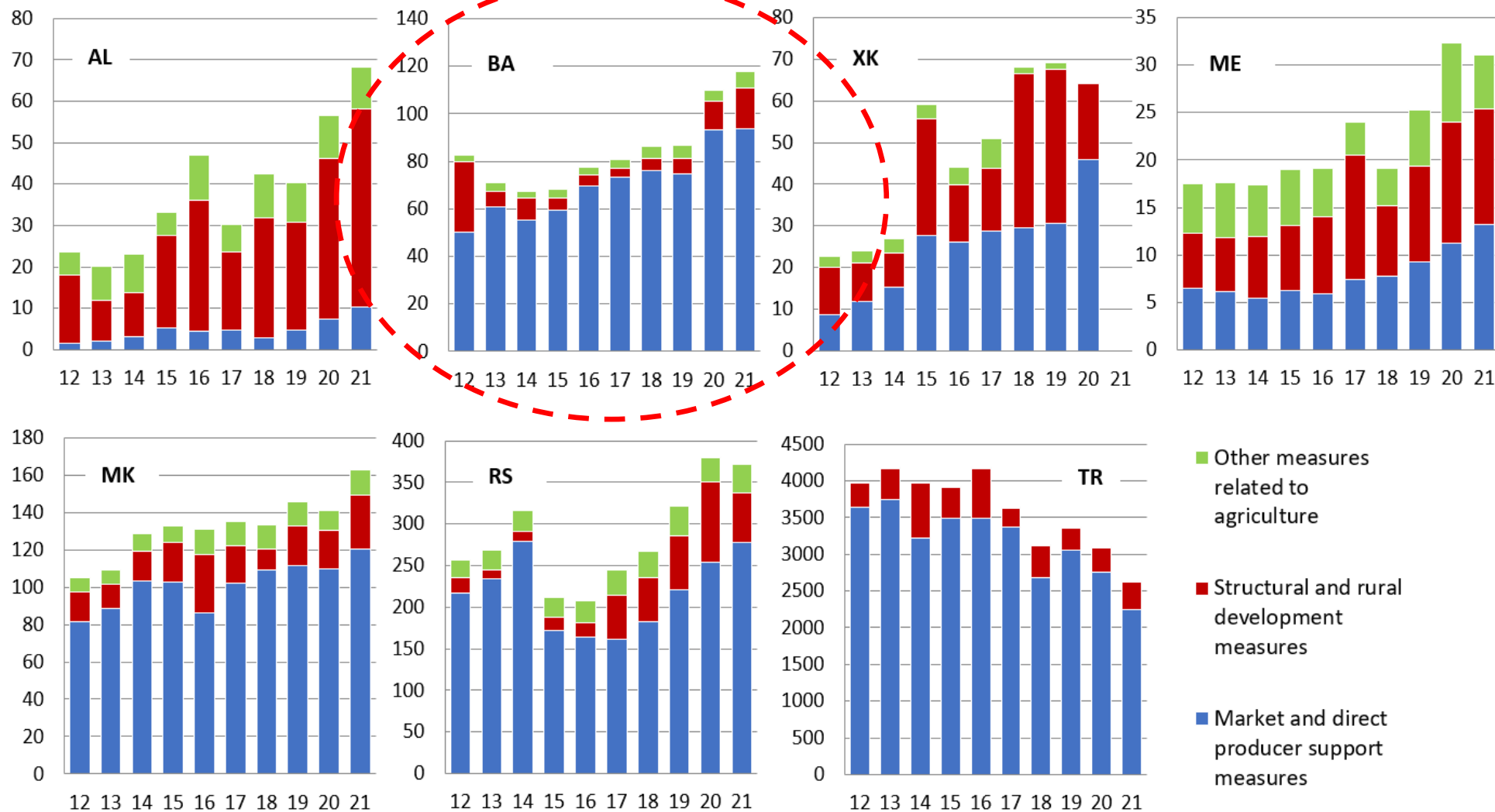
- Tri grupe mjera, kompromis između EU ZAP, OECD pristupa i „balkanske realnosti“:
 1. Mjere zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda i direktne podrške proizvođačima (nekoliko pravaca);
 2. Mjere ruralnog razvoja (tri pravca);
 3. Mjere opšte podrške.

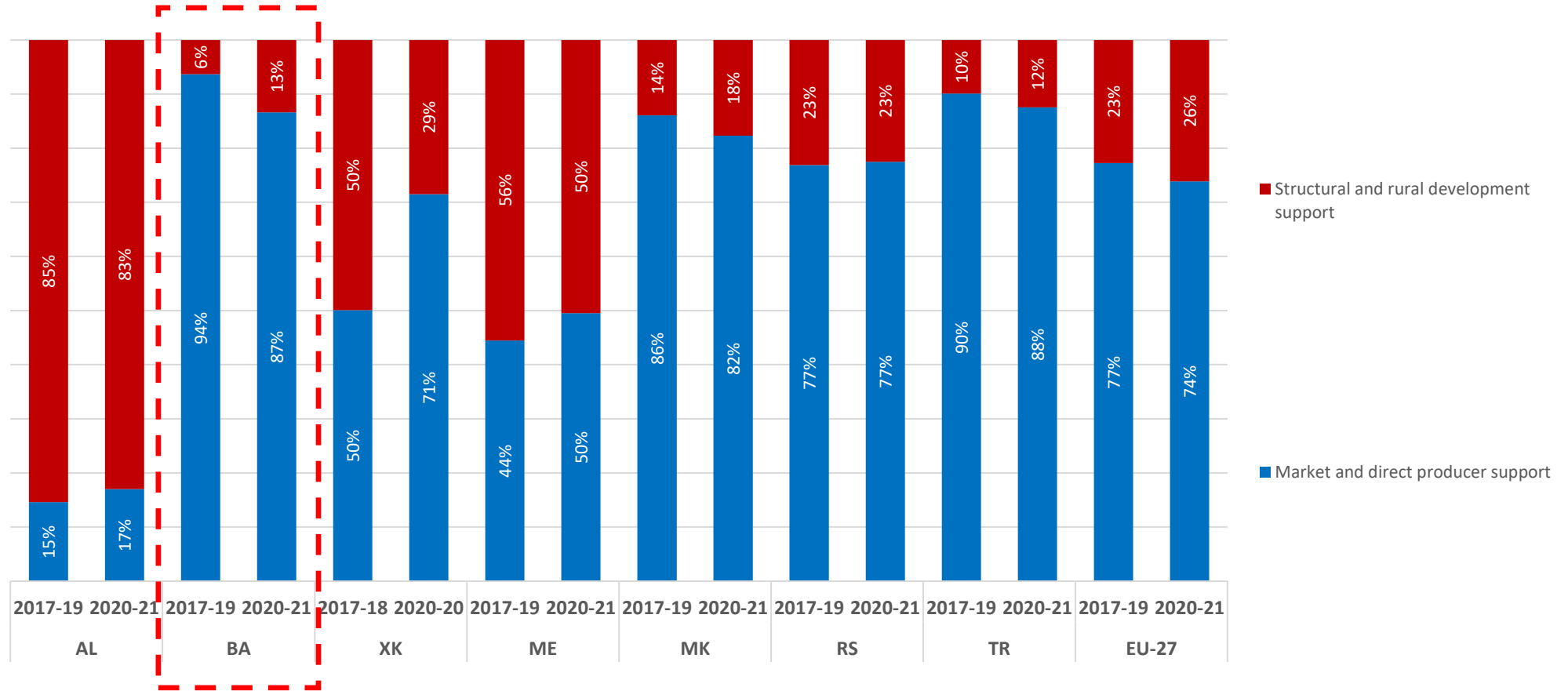
STANJE U JUGOISTOČNOJ EVROPI

Banja Luka, 7. mart 2023.

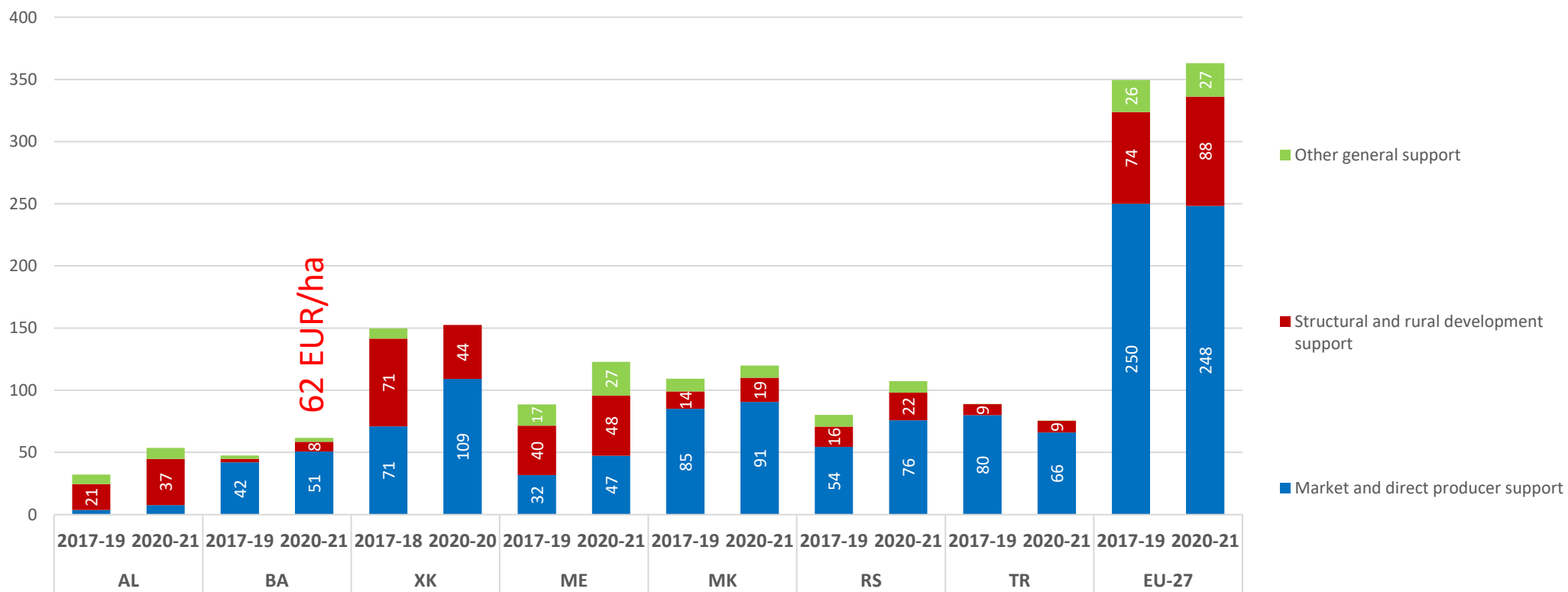
Ukupna podrška poljoprivredi (podsticaji) 2020-2021 (miliona EUR)

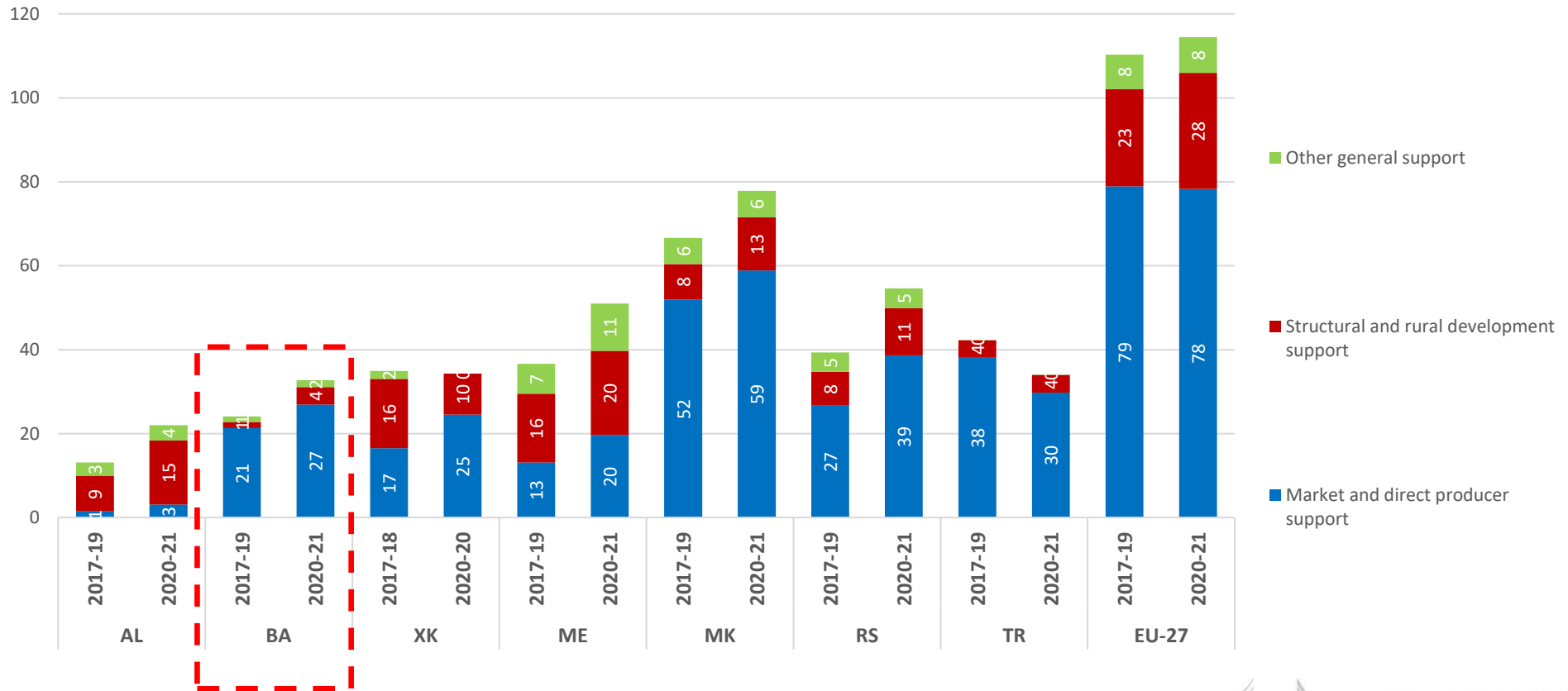
Struktura podrške poljoprivredi (podsticaji) 2020-2021 (%)

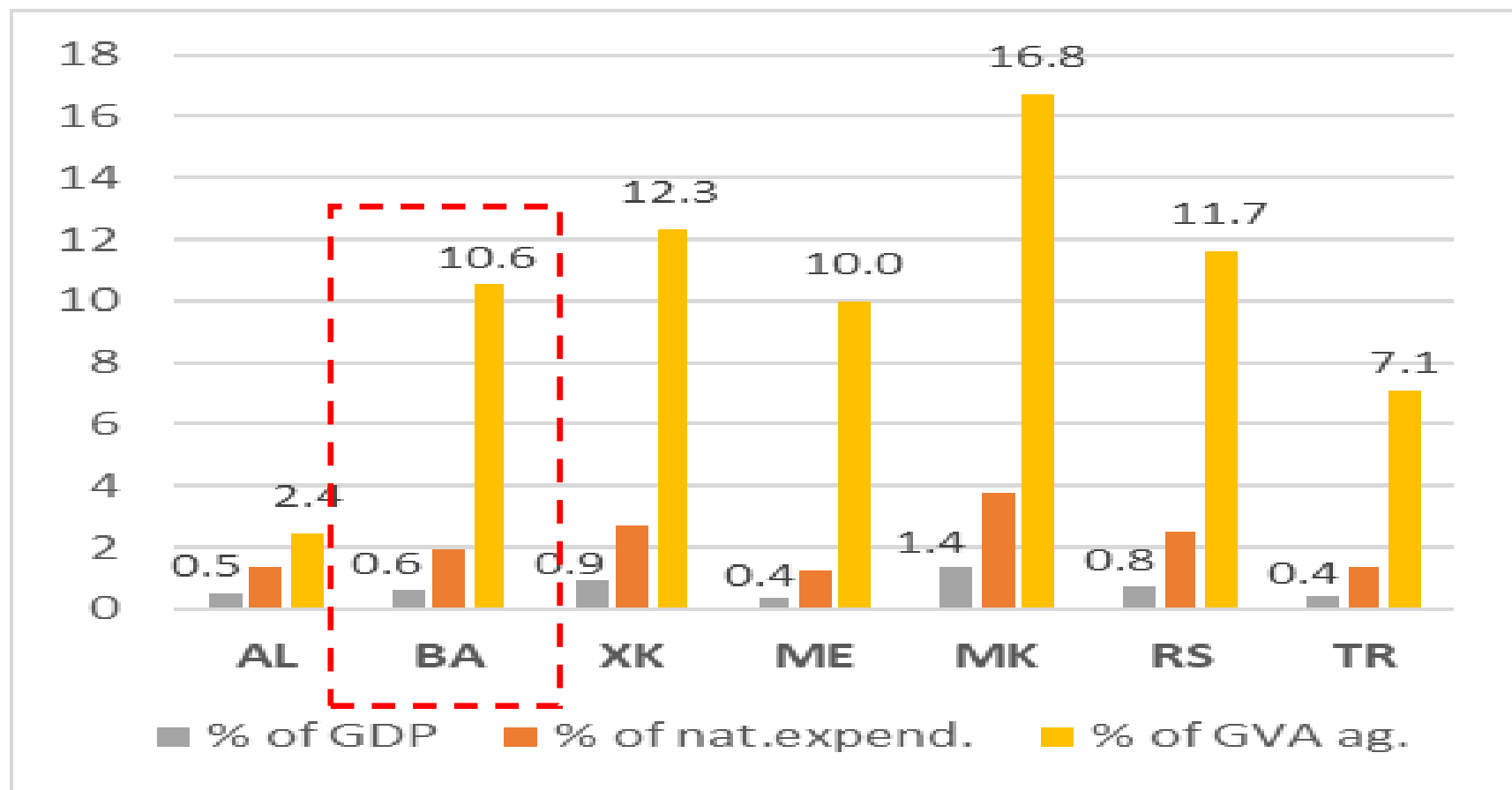
Ukupna podrška poljoprivredi EUR/ha korištenog poljoprivrednog zemljišta

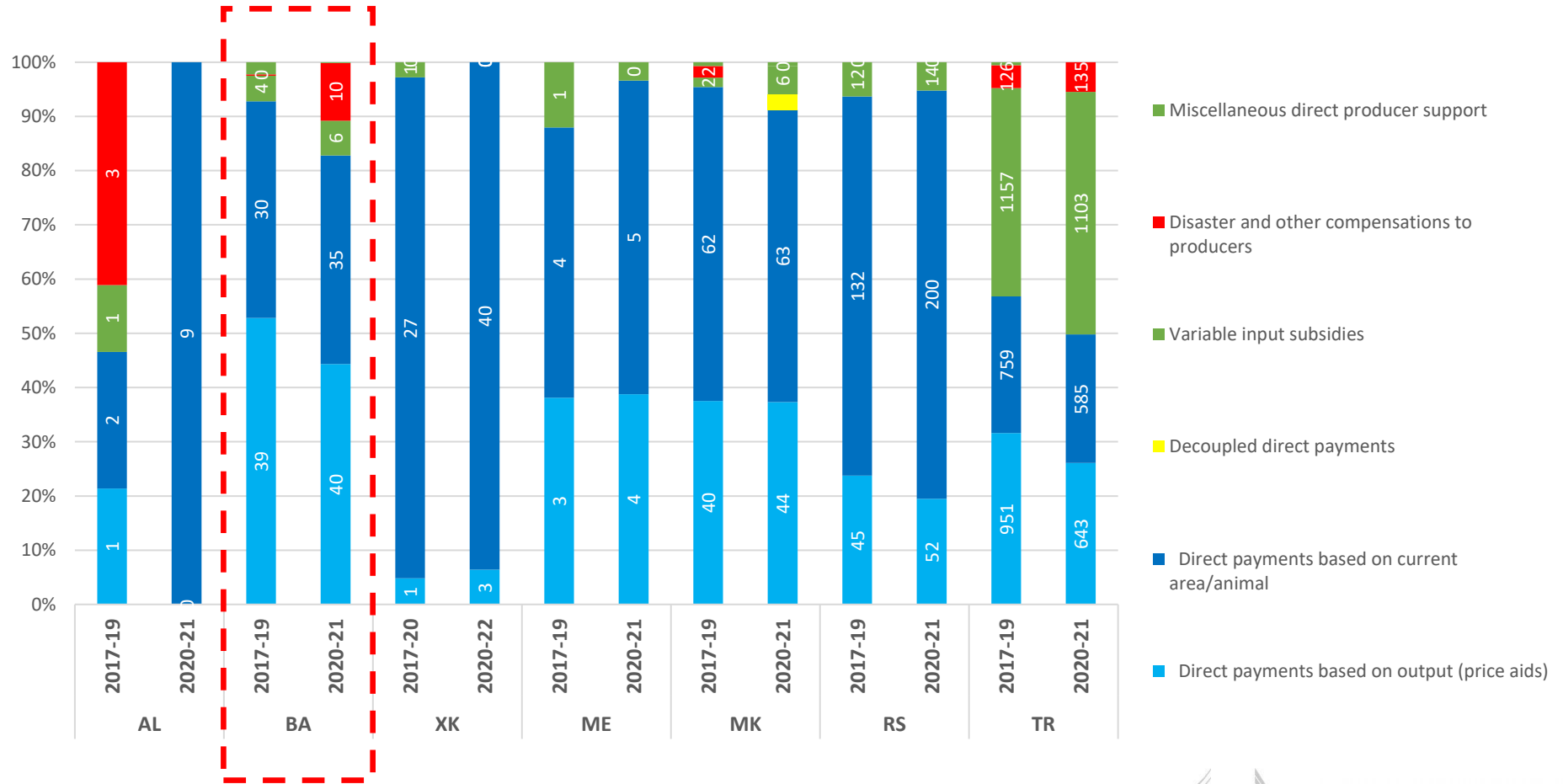
Ukupna podrška poljoprivredi EUR/stanovniku

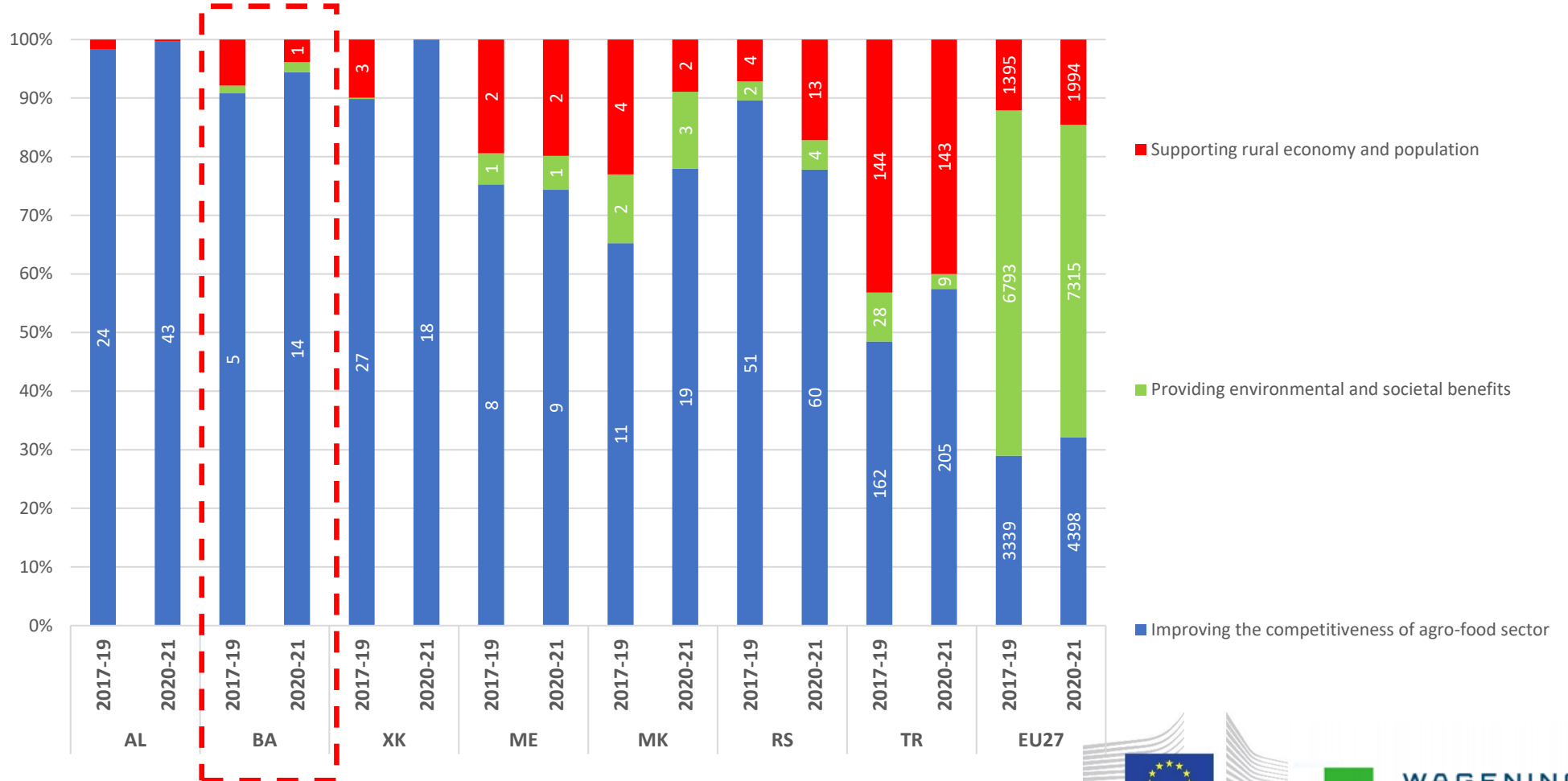
Izdvajanja za poljoprivredu: učešće u ukupnom BDP, budžetu i BDV poljoprivrede

Direktna plaćanja poljoprivrednicima

Mjere strukturne podrške i podrške ruralnom razvoju

IPARD II (2014-2020) miliona EUR

	AL	ME	MK	RS	TR
Broj zahtjeva	1.057	805	4.173	2.521	6.690
Broj odobrenih zahtjeva	408	416	2.327	834	5.774
Procenat pozitivno riješenih zahtjeva	39%	52%	56%	33%	86%
Ukupno odobrena sredstva (mil. EUR)	70,9	29.3	79.1	88.1	478.8
- Učešće države (mil. EUR)	17,7	7,4	197	22,1	119,4
- EU učešće (mil. EUR)	53,2	22,1	59.3	66,0	359,4
Raspoloživi EU fond (mil. EUR)	71,0	39,0	60,0	175,0	801,0

Napredak u pogledu ispunjavanja uslova za pristupanje EU

Country/ Year		Chapter 11. Agriculture & Rural Development	Chapter 12. Food Safety, Veterinary & <u>Phytosanitary</u> Policy	Chapter 13. Fisheries
AL	2019	 	 	
	2021	 	 	
BA	2019	 	 	
	2021	 	 	
XK	2019	 	 	
	2021	 	 	
ME	2019	 	 	
	2021	 	 	
MK	2019	 	 	
	2021	 	 	
RS	2019	 	 	
	2021	 	 	
TR	2019	 	 	
	2021	 	 	

Legend:

- totally incompatible
- early stage / very hard to adopt
- considerable efforts needed

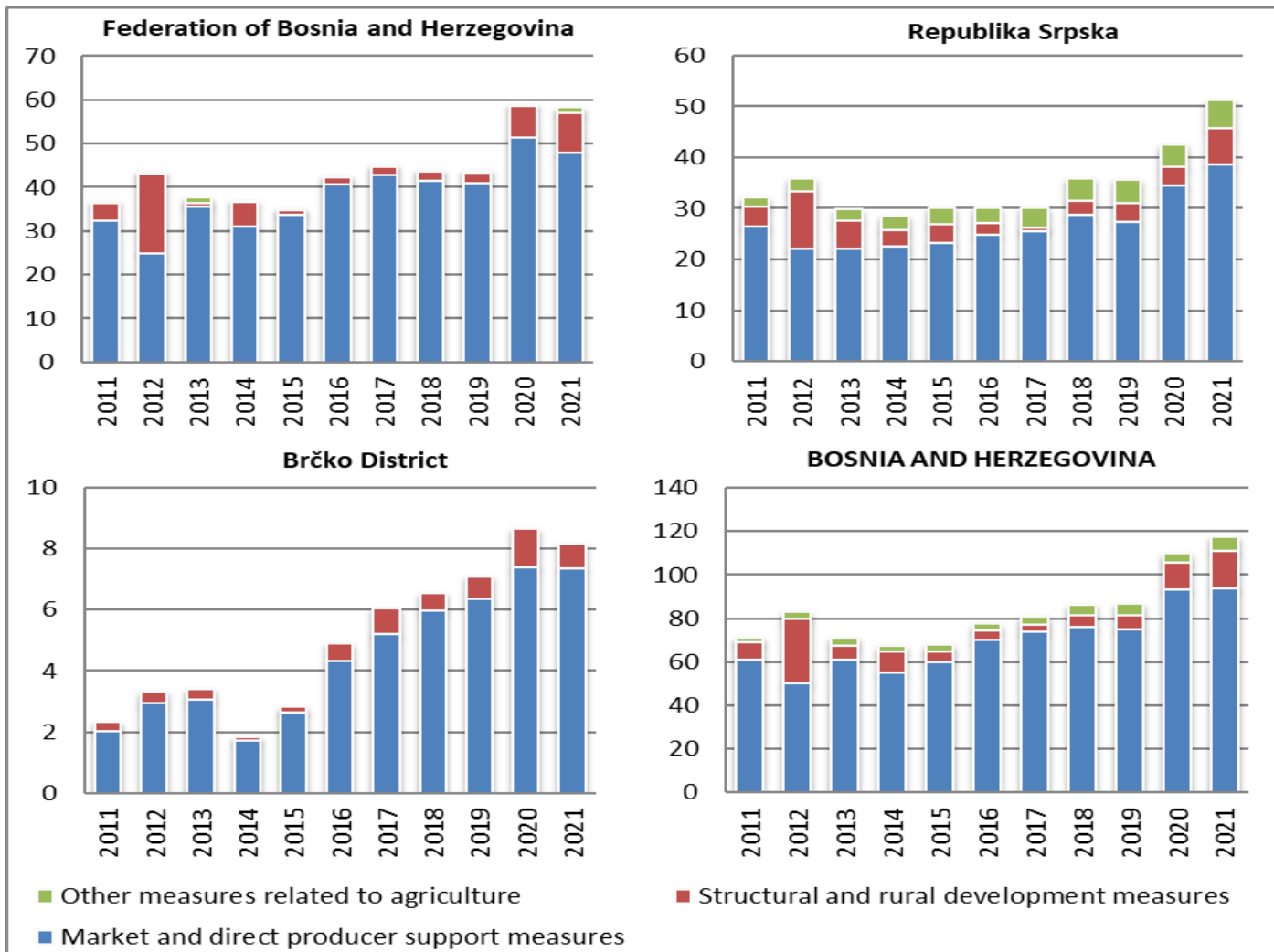
- some level of preparation
- further efforts needed
- moderately prepared

- no major difficulties expected
- good level of preparation
- well prepared / well advanced

Zakonski i strateški okvir

BiH	RS	FBiH	BD BiH
Zakon o poljoprivredi, hrani i ruralnom razvoju BiH (2008)	Zakon o poljoprivredi (2006) Zakon o podsticanju razvoja poljoprivrede i ruralnih područja (2002)	Zakon o poljoprivredi BiH (2007) Zakon o podsticajima u poljoprivredi i ruralnog razvoju (2010)	Zakon o podsticaju poljoprivredne proizvodnje (2006)
Strateški plan ruralnog razvoja BiH 2023-2027	Strategija razvoja poljoprivrede i ruralnih područja RS 2021-2027	Strategija razvoj poljoprivrede i ruralnih područja FBiH 2021-2027	Strategija razvoja poljoprivrede i ruralnih područja BD BiH 2021-2027

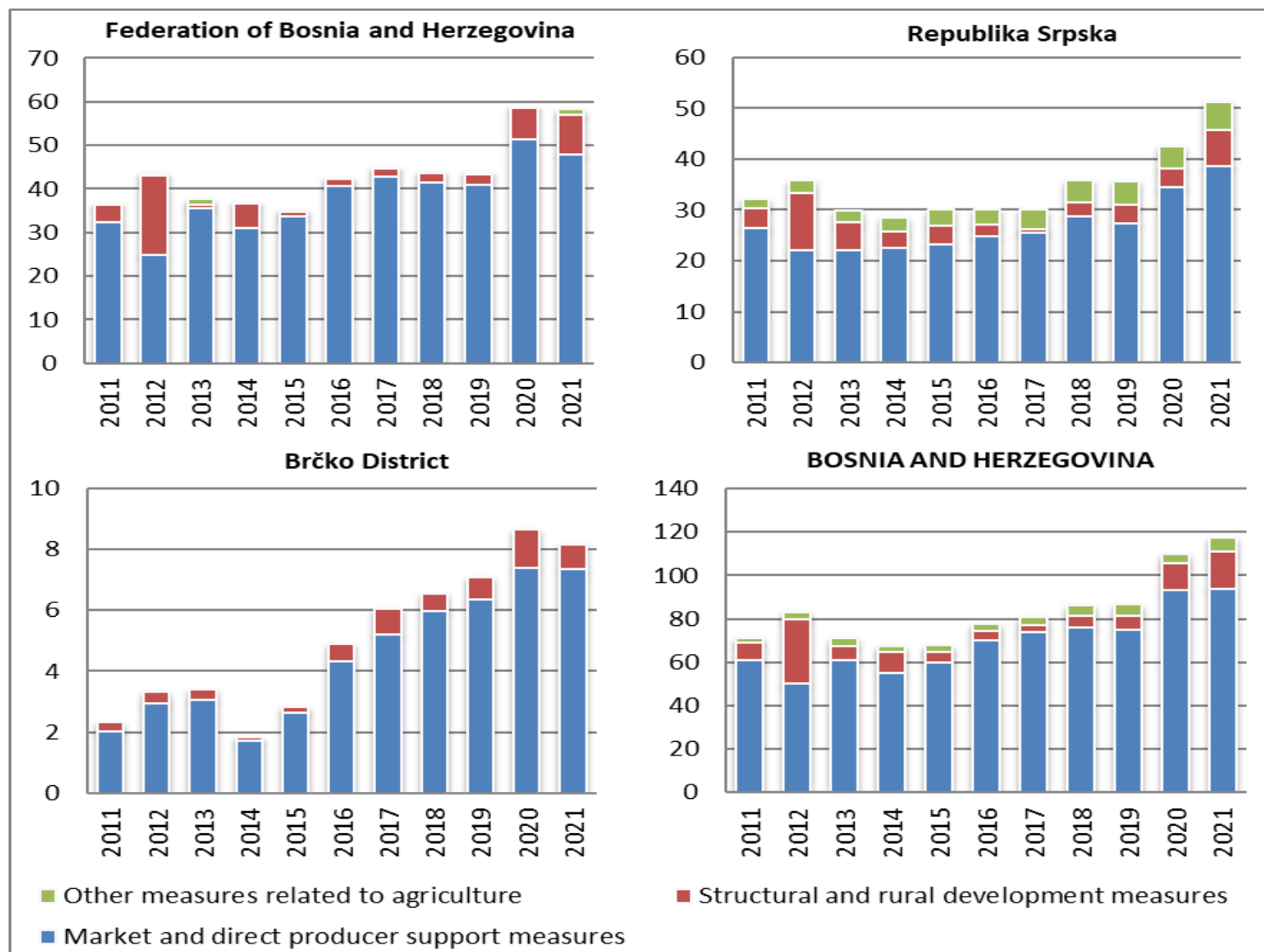
Podsticaji za poljoprivredu i ruralni razvoj

STANJE U BiH

Banja Luka, 7. mart 2023.

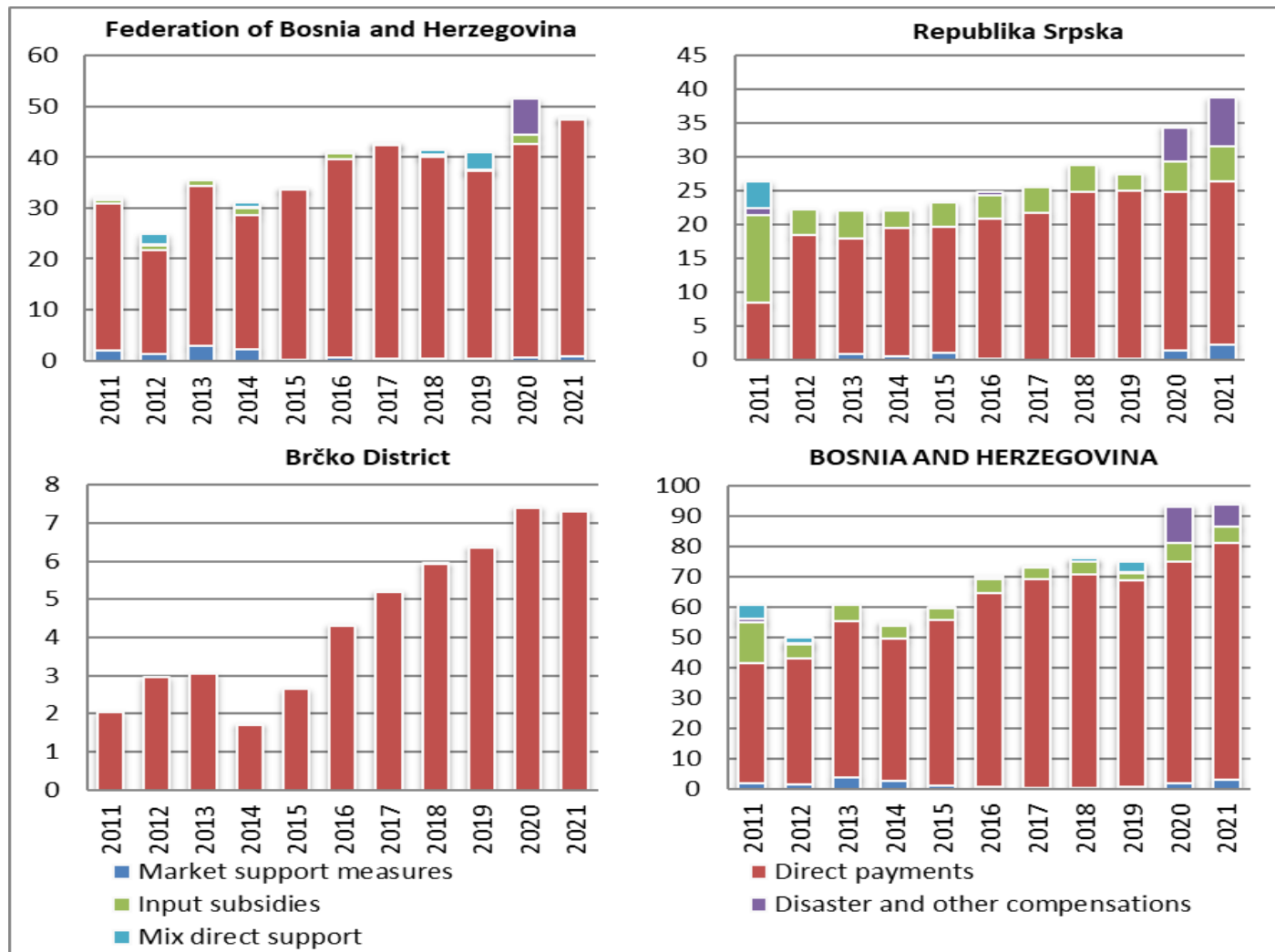
Budžetka podrška poljoprivredi u BiH (mil. EUR)

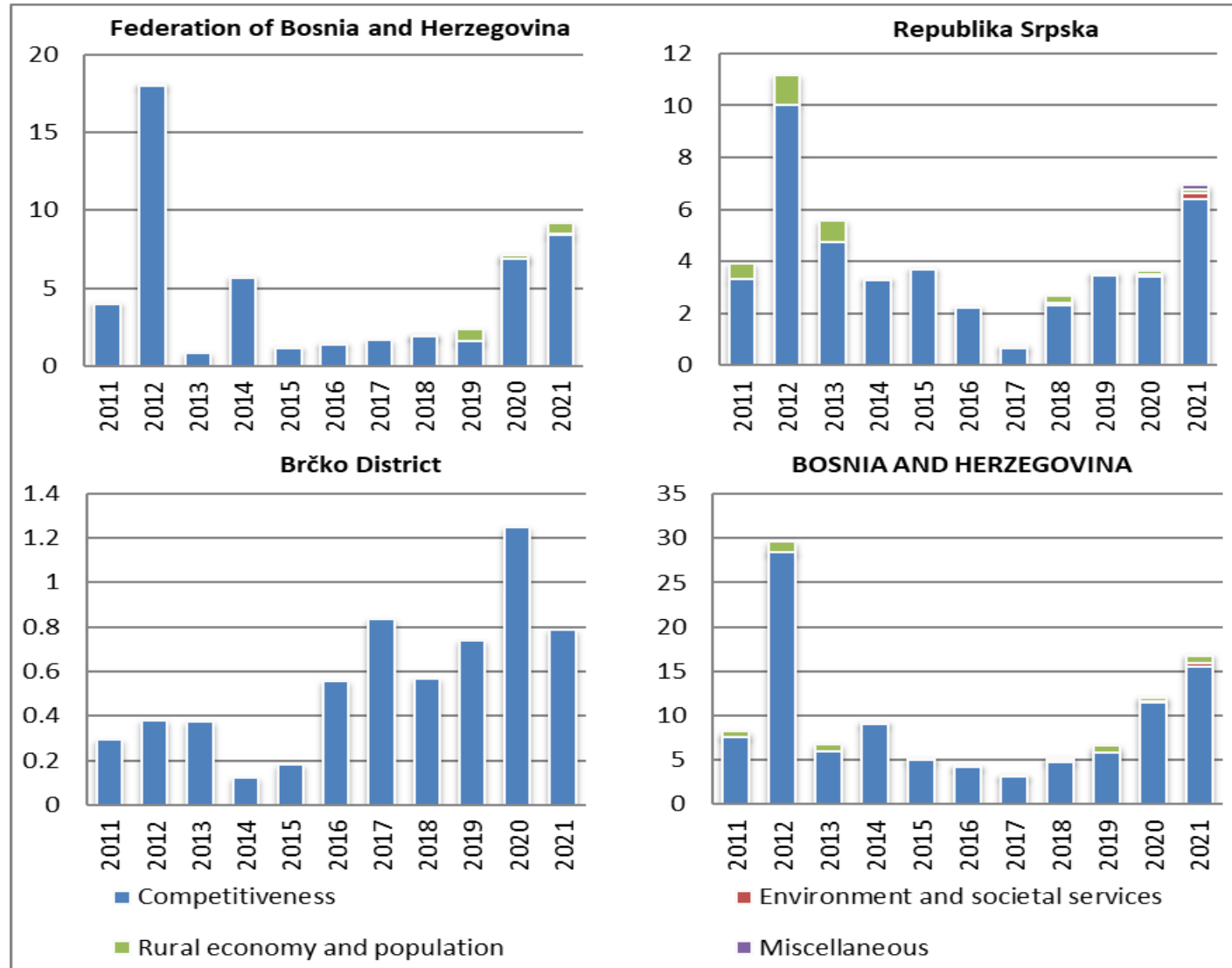
Banja Luka, 7. mart 2023.

Commission

Direktna podrška tržištu i proizvođačima (mil. EUR)

Podrška ruralnom razvoju (mil. EUR)

Banja Luka, 7. mart 2023.

Usklađenost strateških ciljeva za ZPP EU

ZAP ciljevi	RS strateški ciljevi	FBiH strateški ciljevi	BD BiH strateški ciljevi
Obezbjediti fer prihode za farmere	-	-	-
Povećati konkurentnost	Povećati konkurentost	Povećati konkurentost	Povećati konkurentost
Poboljšati poziciju farmera u lancu vrijednosti hrane	Razvijati lanace vrijednosti u poljoprivredi i prehrambenoj industriji	Razvijati lanace vrijednosti u poljoprivredi i prehrambenoj industriji	Razvijati lanace vrijednosti u poljoprivredi i prehrambenoj industriji
Akcije vezane za klimatske promjene	Boriti se protiv klimatskih promjena	-	-
Briga za zaštitu životne sredine	Zaštiti prirodu i održivo koristiti prirodne resursa	Održivo koristiti prirodne resurse	Održivo koristiti prirodne resurse
Zaštititi okruženje i biodiverzitet	Zaštititi i održivo upravljati biljnim i životinjskih genetičkim resursima	Zaštiti biodiverzitet	Zaštititi biodiverzitet
Podržati generacijsku obnovu	Generacijska obnova uz davanje prednosti mladim farmerima	Podržati mlade farmere	-
Oživiti ruralna područja	Revitalizovati ruralna područja	Podržati ruralna područja	Podržati ruralna područja
Obezbjediti kvalitet i bezbjednost hrane	Unaprijediti kvalitet poljoprivrednih proizvoda	Unaprijediti kvalitet poljoprivrednih proizvod	-
Podsticati znanje i inovacije	Unaprijediti sistem za transfer znanja u poljoprivredu	Unaprijediti sistem za transfer znanja u poljoprivredu	Unaprijediti sistem za transfer znanja u poljoprivredu

Zaključci i preporuke

- Nastavak ciklusa strateškog planiranja i usklađivanje perioda važenja strateških planova sa EU planskim okvirom.
- Favorizovanje podrške poljoprivredi u korist direktnih plaćanja i nedovoljno shvatanje značaja strukturne podrške i podrške ruralnom razvoju.
- Bez napretka u pogledu ispunjavanja uslova za EU integracije u poglavljima 11, 12 i 13.
- Ozelenjavanje poljoprivrede se ne vidi kao prioritet u BiH (deklarativna podrška postoji, ali izostaju konkretne aktivnosti).
- Konflikt između potreba povećanja samodovoljnosti u hrani i izazova smanjenja upotrebe inputa koji to obezbjeđuju.

